

Μεταδιδακτορική έρευνα στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Θέμα έρευνας: «Κοινωνία, Φιλοσοφία και Τέχνη: Η μουσική του Μπετόβεν ως έκφραση της Γαλλικής Επανάστασης».

Επιβλέπων: Καρύδας Δ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Στόχο της παρούσας έρευνας αποτελεί η κριτική προσέγγιση και η εμβάθυνση στη μουσική δημιουργία του Μπετόβεν μέσω τόσο των γενικών κοινωνικο-φιλοσοφικο-αισθητικών κατηγοριών (τυπικό, ολότητα, πράξη, επιλογή, κάθαρση κ.ο.κ.) που αναπτύσσει ο Λούκατς στο πόνημά του *Η ιδιαιτερότητα του αισθητικού* όσο και εκείνων των ειδικών, εφαρμοσμένων στο πεδίο της μουσικής, κατηγοριών (μίμηση μιμήσεως, ψυχικός συγκλονισμός κ.ο.κ.) που χρησιμοποιεί στο ίδιο έργο, προκειμένου να κατανοήσει τον κοινωνικό ρόλο της μουσικής.

Σύμφωνα με τον Λούκατς, η μουσική συνιστά *μίμηση μιμήσεως* ή *διπλή μίμηση* της αντικειμενικής πραγματικότητας. Δηλαδή, η μουσική δεν μιμείται, δεν αντανακλά, άμεσα, αδιαμεσολάβητα την αντικειμενική πραγματικότητα και τις αντιφάσεις που αυτή φέρει, αλλά έμμεσα, διαμεσολαβημένα από τον ιδιαίτερο κόσμο της ανθρώπινης εσωτερικότητας, των ανθρώπινων συναισθημάτων. Με άλλα λόγια, ο ανθρώπινος συναισθηματικός κόσμος διαμορφώνεται στο έδαφος της άμεσης έμπρακτης αλληλεπίδρασης του ανθρώπου με το κοινωνικό και φυσικό του περιβάλλον, ενώ η μουσική, με τη σειρά της, αναφέρεται και εκφράζει, με έντεχνο τρόπο, τον κόσμο αυτών των συναισθημάτων. Ως εκ τούτου, η μουσική συνιστά μια διπλά διαμεσολαβημένη μίμηση του πραγματικού, αφού διαμεσολαβείται, καταρχάς, από το ανθρώπινο πράττειν και, εν συνεχεία, από το ανθρώπινο αισθάνεσθαι. Ωστόσο, υποστηρίζει ο Λούκατς, τα μουσικά έργα που φέρουν διαχρονική αξία δεν εκφράζουν ούτε το σύνολο των συναισθημάτων μιας εποχής ούτε τα υποκειμενικά συναισθήματα του κάθε συνθέτη, αλλά, αντιθέτως, αξιολογούν, επιλέγουν, ταξινομούν και αποδίδουν, καλλιτεχνικά επεξεργασμένα, εκείνα τα συναισθήματα, στα οποία συμπυκνώνονται οι θεμελιώδεις αντιφάσεις μιας εποχής, εκείνα τα συναισθήματα, στα οποία αποτυπώνονται οι κρίσιμοι καθορισμοί της ατομικής και κοινωνικής υπόστασης.

Στην παρούσα, λοιπόν, έρευνα θα επιδιώξουμε να αναδείξουμε τον τρόπο, με τον οποίο συντελείται αυτή η διαδικασία - η, κατά τον Λούκατς, *διπλή μίμηση* - στο μπετοβενικό έργο. Θα επιδιώξουμε, δηλαδή, να αναδείξουμε τον, άλλοτε συνεχή και άλλοτε ασυνεχή, τον άλλοτε ενιαίο και άλλοτε έμπλεο τομών και ρήξεων, τρόπο που η συμμετοχή του Γερμανού μουσουργού στα κοινωνικο-πολιτικο-πολιτιστικά δρώμενα της εποχής του, η ιδεολογικο-πολιτική τοποθέτησή του έναντί τους, η συναισθηματική εκ μέρους του αφομοίωσή τους, η αξιολόγηση αυτών των συναισθημάτων στη βάση της ιδεολογικο-πολιτικής τοποθέτησής του, εξωτερικεύονται και μετασηματίζονται σε καλλιτεχνικό έργο. Ταυτόχρονα, θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε και να συζητήσουμε τις διαφοροποιήσεις που χαρακτηρίζουν αυτή τη διαδικασία *διπλής μίμησης* κατά τις, ομολογουμένως, τρεις περιόδους της καλλιτεχνικής δημιουργίας του Μπετόβεν.

Post-doctoral research (Department of Sociology, School of Economic and Political Sciences National and Kapodistrian University of Athens).

Research subject: “Society, Philosophy and Art: Beethoven’s music as an expression of the French Revolution.”

Supervisor: Associate Prof. Karydas Dimitris

SUMMARY:

The purpose of this research is to gain an insight into Beethoven’s musical creation by approaching it critically with the aid both of the general socio-philosophical and aesthetic categories (typicality, wholeness, symbol, praxis, choice, catharsis, world-historical), which Lukacs elaborates in his work *The peculiarity of the aesthetic*, and of those specific categories (double mimesis or imitation of imitation, emotion, empathy), which he uses in the same work and applies in the field of music, in order to understand the social role of music. We will elaborate these lukacsian categories in counterpoint, on the one hand, to contemporary musicological approaches of Beethoven’s work and, on the other, to Pindar’s, Aristotle’s, Hegel’s, Bloch’s and Adorno’s aesthetic theories of music.

According to Lukacs, music is an imitation of imitation or a double mimesis of the objective reality. Namely, music does not imitate, does not reflect objective reality and its contradictions directly, but rather indirectly; music is an imitation mediated by the specific world of man’s inner life, of human feelings. In other words, while the inner human world is formed on the ground of man’s direct practical interaction with his social and physical environment, music refers and expresses, in an artistic way, the world of these emotions. Therefore, music is a doubly mediated imitation of the real, since it is mediated, firstly, by human action and, subsequently, by human feelings. However, Lukacs argues that musical works of a timeless value express neither the whole variety of the emotions of an era nor the subjective emotions of each individual composer, but, on the contrary, evaluate, select, classify and render, artistically processed, those emotions, into which the fundamental contradictions of an era condense; they deliver those emotions, in which the crucial delineations of the individual and social being are imprinted.

Therefore, in this study we will seek to highlight the way, in which this process or, according to Lukacs, the double mimesis takes place in Beethoven's work. In other words, we will seek to give prominence to the, at times continuous and at times discontinuous, at times solid and at times full of breaks and ruptures, way, in which the German composer participated in the socio-political-cultural events of his time, as well as to his ideological and political stance towards them, to his emotional assimilation of them, to the evaluation of these emotions on the basis of his ideological and political attitude, and, finally, to the way these emotions are externalised and transformed into a work of art. At the same time, we will try to identify and discuss the differences, which characterise this process of double mimesis during the, generally admitted, three periods of Beethoven's artistic creation.